

Děkujeme za déšť

Metodický list k dokumentárnímu filmu *Děkujeme za déšť*

Anotace:

Výuková lekce pracuje s dokumentárním filmem „Děkujeme za déšť“ (Thank You For The Rain / Julia Dahr, Kisilu Musya / Norsko, Keňa, VB / 2017 / 40 min.) v rámci konference pro školy – Summit Světových škol s podtitulem „Voda nad zlato?“. Žáci vyjadřují a obhajují své názory na globální změnu klimatu a environmentální aktivismus po shlédnutí filmu.

Děkujeme za déšť je unikátní dokumentární filmový projekt, který společně natočil keňský farmář Kisilu Musya s filmařkou Juliou Dahr. V průběhu pěti let zachytil Kisilu nejen život své rodiny a komunity na pozadí ničivých důsledků klimatické změny – extrémního sucha i záplav. Společně s Juliou sledujeme vývoj Kisilu v roli otce, komunitního lídra i aktivisty na celosvětové úrovni. Poselství své komunity totiž přednese až na Klimatické konferenci v Paříži. Film je výpovědí věčného optimismu v boji za lepší budoucnost.

Cíle:

- ✓ Žák formuluje vlastní postoj k extrémním projevům počasí v souvislosti s globální změnou klimatu.
- ✓ Žák argumentuje a obhajuje svůj názor na základě shlédnutého příběhu a informací získaných z dokumentárního filmu.

Lekce je koncipována na **45 minut** + film 45 minut

Věk studentů: druhý stupeň základní školy

Pomůcky:

- Dokumentární film „Děkujeme za déšť“
- Pracovní list pro každého žáka (ve vytištěné či el. verzi)
- Tužka a papír

POSTUP:

1.

Sledování dokumentárního filmu/ 45 minut

- Podívejte se společně na dokumentární film „Děkujeme za déšť“. V průběhu sledování dokumentu si žáci mají za úkol zapsat jeden nebo dva výroky hlavního hrdiny, které je něčím zaujmou nebo překvapí.
- Podle vašich časových možností zadejte žákům, jak stručně či rozsáhle se mají vyjádřit k otázce: Souhlasíš s jeho slovy? Jak by ses v jeho situaci zachoval Ty a proč?

Tip: Pro lepší představu mohou žáci vyhledat Keňu v atlase a určit v jakém podnebném pásu se nachází. Případně, pokud máte více času, dohledat kvalitu života místních obyvatel (např. podle naděje na dožití, dostupnosti lékařské péče či dalších faktorů).

2.**Práce s filmem a otázkami v pracovním listě/ 35 minut**

- Žáky vybrané výroky z filmu (z úkolu č. 1 v pracovním listě) je možné umístit např. na nástěnku a vrátit se k nim později – v některé z navazujících hodin. Žáci mohou k výroky zaujímat postoje, souhlasit, nesouhlasit, argumentovat.
- V úkolu č. 2 v pracovním listě žáci vyznačí kdekoli na názorové ose, zřejmě někde mezi dvěma póly, svůj postoj k otázce: Jak významně, dle filmu, ovlivňuje klimatická změna (a s ní související extrémní projevy počasí) kvalitu života afrického farmáře?
- U úkolu č. 3 v pracovním listě je možné nechat třídu hlasovat.
- V úkolu č. 4 – pokud pro žáky nejsou pojmy lokální a globální příliš zažité, je možné pro lepší pochopení dát příklady z jejich bezprostředního okolí – zapojení místní komunity na různých rozhodovacích úrovních.
- Při komentářích k úkolu č. 5 můžete využít termíny jako klimatická spravedlnost, environmentální aktivismus, optimistický versus pesimistický přístup.
- U úkolu č. 6 je možné zmínit životní optimistický versus pesimistický přístup, případně je možné diskutovat o tom, díky jakým vlastnostem má Kisilu vliv v místní komunitě.

Tip: K práci s úkoly můžete využít informace z doplňkového materiálu – Keňa a klimatické změny – níže.

Tip: Žáci mohou své nápady nejprve zapsat samostatně a poté sdílet ve dvojici se spolužákem. Pak můžete případně nápady žáků vypsát na tabuli.

3.**Reflexe/ 10 minut**

- Podle instrukcí v pracovním listu si žáci vizualizují, zda se jejich názor na základě lekce posunul či zůstal stejný. Svůj postoj se pokusí obhájit – ideálně ve skupině, pokud to bude organizačně možné.
- Vedte žáky k tomu, ať se k argumentaci svého názoru pokusí použít nějakou z nově získaných informací z filmu nebo z celé lekce.
- V závěru lekce položte žákům otázku/y: "Proč myslíš, že režisérka dokument natočila?", "Co bys doporučil autorce dokumentu?", "Co Ti v dokumentu chybělo?".

Tip: Na reflexi si určitě dopřejte dostatek prostoru i za cenu toho, že z časových důvodů vynecháte některý z úkolů 4 – 7 z pracovního listu.

Doplňkové materiály:

Keňa a klimatická změna

Jako země s nejsilnější ekonomikou východní Afriky a 54 miliony obyvatel je Keňa významným centrem regionu. Ekonomiku země tvoří hlavně cestovní ruch a zemědělství závislé na dešti, tedy na příznivých klimatických podmínkách.

Roustoucí nestálost klimatických podmínek a nedostatečné, případně extrémní srážky v hlavním období dešťů ovlivňují v posledních letech produkci obilnin. Opakující se sucha a povodně – pravděpodobně zhoršené zvyšujícími se teplotami, silnými dešti a stoupající hladinou moří – vedou k vážným ztrátám úrody a k úmrtí hospodářských zvířat, k nedostatku potravy a k vysídlování. Sucho v letech 2008 až 2011 způsobilo škody ve výši víc než 11 miliard eur (asi 275 miliard korun).

Keňské zemědělství je z 98 % zavlažováno dešťovou vodou a je vysoce citlivé na změny teplot a srážek. Zemědělství představuje více než 30 procent hrubého domácího produktu a je hlavním zdrojem obživy pro dvě třetiny obyvatel země. Drobní farmáři tvoří až tři čtvrtiny zemědělských výnosů v krajině. Kukuřice, fazole, čaj a brambory jsou pro místní nejdůležitější plodiny, živočišné výrobě dominují ovce a kozy.

Keňa vypracovala Národní akční plán pro změnu podnebí (NCCAP-2022), jehož cílem je podporovat rozvoj krajiny pomocí mechanismů a opatření nízkouhlíkového hospodářství.

Budoucnost klimatu v Keni:

Předpokládané změny do roku 2040 zahrnují:

- zvýšení průměrné teploty o 1,2 až 2,2 °C,
- delší trvání vln horka (o 9 až 30 dní delší),
- zvýšená frekvence a intenzita silných bouřek,
- kratší, ale intenzivnější období sucha,
- zvýšení hladiny moře o 16 až 42 centimetrů.

Dopady na zemědělství a vodu:

Zemědělství:

- menší výnosy obilí a jeho nižší kvalita,
- tepelný stres a přehřívání dobytka,
- škody na půdě a úrodě,
- nemožnost plánování a z toho plynoucí větší ztráty při pěstování plodin.

Voda:

- větší nedostatek vody a její zhoršená kvalita,
- zvýšené pronikání slané mořské vody do toků řek,
- nárazové lokální povodně.

Tip:

- S celou lekcí je možné pracovat i více do hloubky a strávit s ní několik vyučovacích hodin. Pak by bylo možné se každému úkolu věnovat důkladněji, nechat žákům k jejich odpovědím více prostoru a otevřít nad tématy širší diskusi.

Použité zdroje a doporučená literatura:

Evropská rada Rada Evropské unie: Pařížská dohoda o změně klimatu.

<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/climate-change/paris-agreement/>. [cit. 8.11.2020].

Klimatické změny – výzva ke skromnosti nebo globální katastrofa? Materiál vzdělávacího programu Varianty společnosti Člověk v tísní, 2019

https://www.clovekvtsni.cz/media/publications/1296/file/051_klimatick--zm-ny_v-zva-ke-skromnosti_2019.pdf. [cit. 11.8.2020].

Metodické materiály ČVO 2019 – Ďakujeme za dážd:

<file:///C:/Users/endver01/Downloads/Metodicko-informa%C4%8Dn%C3%BD%20materi%C3%A1l%20%C4%8Eakujeme%20za%20d%C3%A1%C5%BE%C4%8F.pdf>. [cit. 8.11.2020].

How a Kenyan climate change documentary inspired the world. Climate Home News.

<https://www.climatechangenews.com/2020/06/02/kenyan-climate-change-documentary-inspired-world/>. [cit. 8.11.2020].

Global Climate Risk Index 2020, world map 1999-2018, Germanwatch.

<https://germanwatch.org/en/17307>. [cit. 8.11.2020].

COOK, B. I. Et al. 2020. Twenty-First Century Drought Projections in the CMIP6 Forcing Scenarios. Earth's Future. Volume 8, Issue 6.

<https://agupubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1029/2019EF001461>. [cit. 8.11.2020].

SPEI Global Drought Monitor

<https://spei.csic.es/map/maps.html#months=1#month=8#year=2020>. [cit. 8.11.2020].

United States Agency International Aid. 2018. Kenya Climate Risk Profile.

<https://www.climatelinks.org/resources/climate-risk-profile-kenya>. [cit. 8.11.2020].

HARVEY, F. 2016. World on track for 3C of warming under current global climate pledges, warns UN. The Guardian.

<https://www.theguardian.com/environment/2016/nov/03/world-on-track-for-3c-of-warming-under-current-global-climate-pledges-warns-un>. [cit. 8.11.2020].

ISLAM, N. , WINKEL, J. 2017. Climate Change and Social Inequality. United Nations Department of Economic and Social Affairs.

https://www.un.org/esa/desa/papers/2017/wp152_2017.pdf. [cit. 8.11.2020].

PALTAN, H. et al. 2018. Global implications of 1.5 °C and 2 °C warmer worlds on extreme river flows. Environmental Research Letters.

<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/aad985>. [cit. 8.11.2020].

Autorka: Dana Rakovcová, Vzdělávací program Varianty společnosti Člověk v tísní, 2020